

757

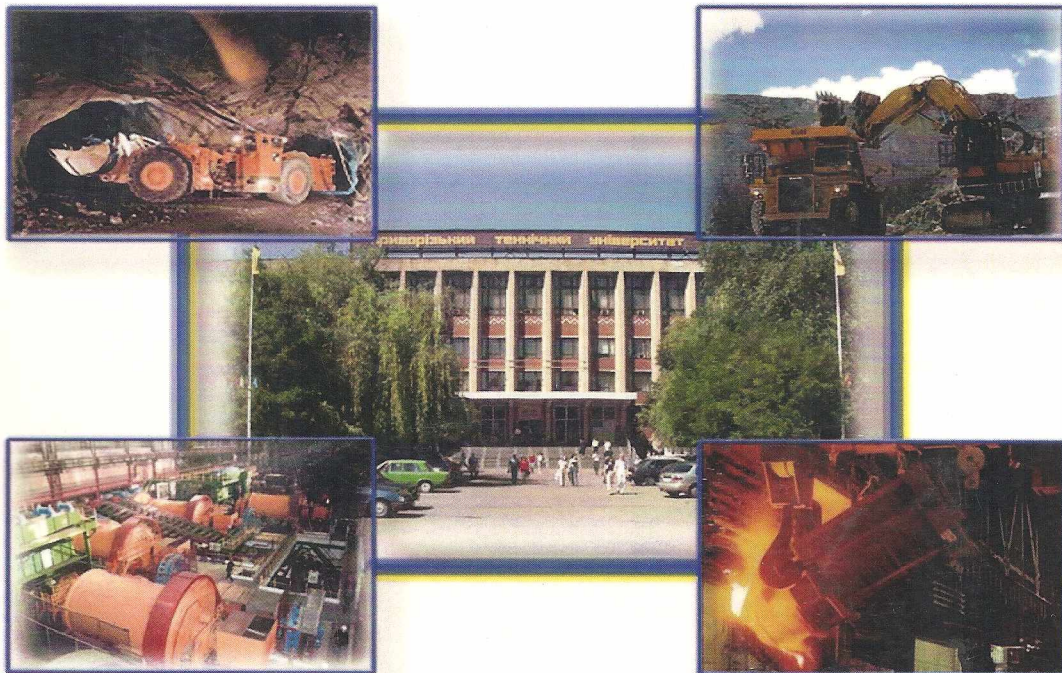
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Міжнародна науково-технічна конференція

Матеріали конференції

РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОСТІ
ТА СУСПІЛЬСТВА

Том 2

Впроваджуючи нестандартні форми і методи викладання образотворчого мистецтва, вчитель-художник високої категорії здатний підвищити рівень викладання мистецьких дисциплін в системі загальноосвітніх шкіл, розвивати любов до малювання у дітей різних вікових категорій, формувати розуміння в необхідності вивчення мистецьких дисциплін як у адміністрації навчальних закладів так і у батьків.

Загальноосвітня художня підготовка як елемент морально-естетичного виховання учнів виступає чинником формування культури найсильніших людських почуттів – любові, доброти милосердя через сприймання творів мистецтва. розвиває асоціативно-образне та просторове мислення, творчу уяву, зорову пам'ять, художній смак і творчі здібності. Якісний фаховий рівень викладання, формуючи уявлення про сутність, види та жанри образотворчого мистецтва, особливості художньо-образної мови, відповідної термінології, сприяє водночас становленню духовних та моральних ціннісних орієнтирів, інтересів, смаків і потреби в творчості; громадянської свідомості та активної життєвої позиції.

Узагальнюючи сказане, слід зазначити, що головним чинником у вирішенні питань удосконалення стану викладання образотворчого мистецтва (малювання) в загальноосвітніх школах є особистість вчителя-митця – високо кваліфікаційного фахівця, філантропа, з високою життєвою позицією, здатного здійснити аналіз та визначення способів, методів і форм в методології дисциплін естетичного циклу які збережуть образотворчу складову сучасної середньої освіти.

Література

1. Отич О. М. Мистецтво у розвитку індивідуальності педагога: історичний і методологічний аспекти: монографія / [за наук. ред. І. А. Зязюна]. - Чернівці: Зелена Буковина, 2008.- 440 с.
2. Рудницька О. П. Педагогіка: загальна та мистецька: Навчальний посібник / О. П. Рудницька. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2005.
3. Седих С. Інтегрований курс «Мистецтво – один із шляхів формування духовної культури дитини» / С. Седих // Початкова школа. – 2003. - № 12. – С. 21-24.

УДК 74.745/749

М. М. КРИЖАНІВСЬКИЙ,

ст. викладач кафедри загально технічних дисциплін і професійного навчання

О. І. ФУРМАН,

ст. викладач кафедри образотворчого мистецтва

КПІ ДВНЗ «КНУ»

МЕТОДИ І ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ ЗНАТЬ ТА УМІНЬ У СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ЕЛЕМЕНТІВ ДПМ

У статті подано методи і технології формування художньо-професійних знань та умінь у студентів на заняттях з декоративно-прикладного мистецтва.

Проблема та її зв'язок з науковими та практичними дослідженнями. На початку третього тисячоліття, яке позначене формуванням демократичного суспільства де у сфері пріоритетів центр ваги з матеріальних засобів виробництва перемістився на духовні фактори, унаслідок чого демократичне суспільство повинно стати гуманним і зробити людину щасливою. Безперечні здобутки розвитку українського суспільства не реалізуються внаслідок слабкої освітньої підготовки дітей та молоді в художньо-трудої сфері; унаслідок чого випускники загальноосвітніх шкіл не набувають навичок з основних знань у сфері образотворчої освіти, не оволодівають знаннями, необхідними їм для подальшої художньо-трудої взаємодії в суспільстві і відчують себе невпевненими в подальшій роботі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій; постановка завдання. Проблема формування професійної культури майбутніх фахівців не є новою в наукових дослідженнях. Теоретичні та методологічні аспекти її формування в період підготовки майбутніх фахівців до професійної діяльності розглядаються у працях І.Багаєва, Н. Бакланової, С. Батишева, А. Деркача, Е.Зеєра, Н. Крилової, Н.Кузьміної, В.Сластьоніна та ін. Розглянуто культурологічні основи змісту і технології навчання майбутніх фахівців у вищому навчальному закладі (А. Вербицький, Ю.Громико, І. Ісаєв, В. Ледньов, Н. Нікандров та інші)

Однак, проблема формування художньо-професійних знань та вмінь студентів на заняттях з елементів ДПМ до теперішнього часу не є предметом наукового дослідження.

Викладення матеріалу та результати. Підготовка до професійної діяльності учителів технології і креслення в більшості джерел трактується як комплекс знань, умінь і навичок, оволодіння якими робить вчителя фахівцем своєї справи. Таке розуміння стосовно навчального процесу є досить загальним і абстрактним, оскільки не містить вказівки на складну, системну природу професійної підготовки студентів. Вчитель технології і креслення є не тільки інженером-проектувальником майбутньої форми, а й художником, який повинен органічно вписати форму ужиткового характеру в реальну дійсність; фахівцем, який повинен передбачити, спрогнозувати, як ця річ буде слугувати людям в майбутньому, наскільки вона буде відповідати їхнім нагальним інтересам, ціннісним прагненням та потребам, що постійно розвиваються.

У форматі цієї художньо-професійної діяльності світогляд майбутнього учителя технології і креслення являє собою сукупність матеріальних, об'єктивованих предметів, в яких акумульовано специфічний досвід втілення художньої культури в предметах побуту, спосіб створення яких повинен освоюватися в умовах підготовки студентів до художньо-професійної діяльності із залученням спеціальностей образотворчого профілю.

Художньо-професійна підготовка студентів за своїм змістом та функцією є частиною його професійної культури, оскільки обмежує досвід художньої діяльності сферою створення предметів ужиткового характеру для життєдіяльності людини. За своєю структурою методика формування художньо-професійних знань та вмінь студентів на заняттях з елементів ДПМ складається, як мінімум, із трьох компонентів. Когнітивний компонент відображає обізнаність у художніх принципах і способах їх втілення в процесі створення предметів побуту. Операційно-діяльнісний - вміння практично втілювати художніми образотворчими засобами задуми, образи в реальні форми ужиткового характеру. Мотиваційний компонент визначається бажанням, прагненням, потребою вчителя праці створювати побутові речі за певними художніми канонами.

В умовах підготовки студентів спеціальності технології і креслення у вищому навчальному закладі їх художньо-професійні знання та вміння повинні формуватися завдяки дисциплінам спеціального художнього циклу, серед яких важливе місце посідають дисципліни «Рисунок», «Скульптура» та «Композиція».

Ефективність застосування освітніх технологій залежить від педагогічних умов, за яких він здійснюється, а також відповідного науково-методичного забезпечення, яке за допомогою теоретичних методів проводить дослідження у філософському, психологічному, соціологічному, педагогічному, художньо-естетичному й методичному аспектах; за допомогою емпіричних методів відбувається вивчення педагогічної документації щодо педагогічного забезпечення розвитку художньо-професійної діяльності студентів, змісту та результатів творчої діяльності, досвіду роботи викладачів. Аналіз навчальних планів, програм, звітів про навчально-практичну роботу дає змогу отримати фактичний матеріал щодо умов формування художньо-професійних знань та умінь студентів на заняттях ДПМ, про форми, засоби, методи розвитку професійно значущих якостей особистості майбутнього фахівця.

Спеціальна методика аналізу робіт, представлених на виставках-конкурсах, протоколи конкурсів кращих робіт студентів і викладачів. Соціологічні методи (письмове та усне опитування, анкетування, інтерв'ю, тестування) мають важливе значення для одержання фактичного матеріалу про художні інтереси та якість естетичних уподобань майбутніх учителів спеціальності технології і креслення. Відповіді студентів дають можливість встановити обсяг наявної в них інформації, художньо-естетичних знань у галузі декоративно-ужиткового мистецтва.

Для якісного аналізу творчих робіт студентів застосовуються методи ранжування, що дають змогу врахувати ступінь впливу мистецтва на розвиток професійної культури майбутнього вчителя, а значення умов, змісту, методів навчання й виховання вибудовують специфічну методику практичного заняття з елементів ДПМ:

- постійної взаємодії суб'єктів навчально-виховного процесу в системі «студент-викладач практичного навчання»;
- врахування специфіки організації навчально-практичного процесу спеціальності технології і креслення;
- впровадження методики формування художньо-професійних знань та умінь студентів на заняттях з елементів ДПМ, розробленої на основі новітніх технологій.

Виховання елементів ДПМ у студентів на заняттях спеціальності технології і креслення повинно здійснюватися у формі цілеспрямованого педагогічного діяння, яке охоплює всі ланки

навчально-виховного процесу й будується на основі єдності педагогічного і студентського колективу, на розширенні сукупності знань і практичних умінь студентів і буде залежати від ставлення особистості до навчально-виробничої та трудової діяльності яка базується на методиці навчання та виховання, як головних чинників, формування яких інтегрує у собі ефективність зовнішніх впливів на студента і внутрішніх особистісних перетворень, які сприяють рівню розвитку художньо-професійних чинників якими є:

- знання (загальнотеоретичні, художньо-естетичні, загально технічні, політехнічні, правила техніки безпеки, санітарно-гігієнічні);
- уміння планувати трудові дії;
- уміння контролювати якість роботи;
- уміння працювати самостійно та в колективі;
- творче ставлення до праці, естетизація її процесу;
- уміння аналізувати отримані результати і формулювати висновки.

Висновки та напрямок подальших досліджень. Формування художньо-професійних знань та умінь у студентів на заняттях з елементів ДПМ є складним інтегративно-комунікативним процесом, який акумулює всі досягнення і суперечності розвитку культури суспільства й сучасних освітніх систем. Соціально-економічні умови, в яких відбувається цей процес, вимагають створення відповідного психолого-педагогічного та науково-методичного забезпечення процесу формування у студентів наукового світогляду, активізації пізнавальної діяльності, формування особистого позитивного ставлення до процесу праці та його результатів. За результатами теоретичного вивчення визначено концептуальні, науково-методичні підходи до розв'язання проблеми формування художньо-професійних знань та умінь. Актуальність проблеми сучасної системи освіти передбачає продовження дослідження, а отримані висновки перевірки і впровадження в навчальний процес.

УДК 378:37

А. А. МАРЧЕНКО,

канд. пед. наук, викладач кафедри ДПМ та дизайну
КПІ ДВНЗ «КНУ»

СУТНІСТЬ ХУДОЖНЬО-ПРОФЕСІЙНИХ УМІНЬ УЧИТЕЛЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Наголошується на дослідженні проблем формування художньо-професійних умінь вчителя образотворчого мистецтва. Акцентовується важливість синтезування фахової підготовки педагога-вихователя й спеціальної художньої підготовки митця.

Ключові слова: художньо-професійні вміння, педагогічні вміння, вміння вчителя образотворчого мистецтва.

Постановка проблеми. Стрімкість соціальних і науково-технічних змін, виклики ринкових перетворень, процеси глобалізації, євроінтеграції, неминуче позначилися на рівні державних вимог до педагога. Як результат, учитель образотворчого мистецтва як єдина ланка між освітньою галуззю і професійним мистецтвом повинен володіти відповідним рівнем готовності й здатності реалізувати свою місію навчити учнів творити красу, застосовуючи найсучасніші педагогічні технології. Отже, виняткового значення набуває формування професійних умінь учителя образотворчого мистецтва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема формування різновидів умінь, висвітлена в працях багатьох провідних учених, зокрема В. Андреева, Ю. Бабанського, В. Бондаря, В. Бурая, П. Гальперіна, Л. Ітельсона, І. Малафіїка, Є. Мілеряна, О. Савченко, Н. Талізної, В. Ягупова та інших. Сучасний стан дослідженості проблеми набуття професійних умінь майбутнього вчителя образотворчого мистецтва розглядали такі дослідники, як: Г. Беда, І. Грабар, В. Кузін, Б. Неменський, В. Орлов, М. Ростовцев, О. Рудницька, Н. Сакуліна.

Виклад основного матеріалу. Сутність художньо-професійних умінь треба шукати в тих новоутвореннях, які виникають унаслідок інтеграції художньої й педагогічної діяльності як підвидів професійної діяльності вчителя образотворчого мистецтва, а також тих діяльнісних складових, що забезпечують їх успішність. Професійна діяльність є більш широким поняттям. Вчитель образотворчого мистецтва, за класифікацією належить до типу професій «людина – художній образ». Цій професії властива «здвоєність» предмету праці, що пов'язано з необхідністю оволодіння вчителем як професійно-педагогічною, так і художньою діяльністю. Окрім орієнтації в соціальних ситуаціях і мовній комунікації, високої відповідальності і принциповості, емоційної чутливості й здатності до спільної діяльності, вчителю образотворчого мистецтва необхідними є